

13 augustus 2019

Reactie MVO Platform Wet Uitvoering Verordening Conflictmineralen

Input internetconsultatie

Het MVO Platform is groot voorstander van het verplichten van due diligence en ziet de Wet Uitvoering Verordening Conflictmineralen als goede en noodzakelijke stap om de problemen rond de winning, het transport en de handel in mineralen aan te pakken.¹ Bedrijven die goud, tin, tantaal en/of wolfram (afgekort met 3TG) in ruwe vorm importeren worden verplicht om ervoor te zorgen dat zij voldoen aan de OESO-richtlijnen, meer specifiek de mineralenhandreiking.² Ook de wereldwijde dekking³ van de wet is positief. Eerder stelde het MVO Platform al dat de verordening (toen nog in ontwikkeling) in een paar opzichten niet ver genoeg gaat: zo zijn de thematische focus en het aantal bedrijven dat wordt bereikt te beperkt.⁴ Nu de verordening een feit is zijn er een aantal belangrijke verduidelijkingen en aanvullingen nodig om de effectiviteit van de Uitvoeringwet te vergroten.

1. Zorg voor effectieve bevoegdheden voor de ILT

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is belast met het toezicht op de naleving van de Verordening. De inspectie voert achteraf controles uit. Naast onderzoek naar de documentatie van de bedrijven⁵, worden ook inspecties bij de bedrijven uitgevoerd. Controles vinden steekproefsgewijs plaats en worden uitgevoerd aan de hand van een risicoanalyse of naar aanleiding van concrete aanwijzingen van derden over het niet naleven van de vereisten.⁶ De verwachting is dat de ILT elk jaar ongeveer 10 bedrijven controleert. In het geval van niet-naleven van de verplichting is de ILT bevoegd om corrigerende maatregelen in te stellen, inclusief het opleggen van een last onder dwangsom.

Het MVO Platform steunt deze manier van controleren en ook de keuze voor de mogelijkheid tot het opleggen van een last onder dwangsom. Belangrijk bij de dwangsom is dat de hoogte van de dwangsom bedrijven aanzet tot naleving van de verordening en dat de dwangsom ook daadwerkelijk wordt geïnd bij overtreding van de wet.

- **Zorg dat de kennis en expertise bij de ILT vóór de inwerkingtreding van de wet op 1 januari 2021 op peil is. De ILT dient daarbij samenwerking te zoeken met toezichthouders in andere EU-lidstaten, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.**
- **Bij de handhaving dient de ILT naast het uitvoeren van steekproeven (met (onaangekondigde) inspecties) ook de jaarlijkse rapportage van alle bedrijven te controleren. Zo bereikt de ILT meer bedrijven en verbetert de naleving van de wet.**
- **De hoogte van de dwangsom dient, in lijn met de Algemene wet bestuursrecht, gebaseerd te zijn op objectieve criteria, waaronder de ernst en de herhaling van de overtreding, het profijt dat de schending heeft opgeleverd, het aantal en de status van de slachtoffers.**

2. Zorg voor transparantie over de betreffende bedrijven

Het is niet openbaar welke bedrijven in Nederland aan deze wet moeten voldoen. Wel is bekend dat het om ongeveer vijftig bedrijven gaat. Ook over de typen bedrijven is weinig bekend, al zou het deels om kleine en middelgrote bedrijven kunnen gaan.⁷ Het MVO Platform stelt dat door de geheimhouding van de namen van de bedrijven de noodzakelijke transparantie afneemt en de rol voor concrete aanwijzingen van derden (waaronder maatschappelijke organisaties en vakbonden) in de handhaving van de wet bijna onmogelijk wordt.

¹ De winning, het transport en de handel in mineralen zijn al tientallen jaren in verband gebracht met conflicten, corruptie en mensenrechtenschendingen. De handel in mineralen financiert gewapende groepen en veiligheidstroepen, faciliteert witwassen van geld en corruptie en stelt bedrijven in staat te profiteren van ernstige schendingen van de mensenrechten, zoals kinderarbeid, landroof en gedwongen huisuitzettingen. Dit is een wereldwijd probleem dat vooral gemeenschappen in productie- en doorvoerlanden zoals Peru, Colombia, Mexico, Afghanistan, Myanmar, Ghana, de Centraal-Afrikaanse Republiek, en de Democratische Republiek van de Congo.

² OECD, 2016, [OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas](#).

³ De verordening is van toepassing op alle wereldwijde gebieden met een gewapend conflict of een onstabiele situatie in de nasleep van een conflict. Ook gebieden zonder of met een zwak bestuur en zonder of met beperkte veiligheid, zoals falende staten, en gebieden met wijdverspreide en systematische schendingen van het internationaal recht, met inbegrip van schendingen van de mensenrechten, vallen hieronder.

⁴ MVO Platform, 2015, [Brief voor AO Conflictgrondstoffen](#).

⁵ Over het beheersysteem, het risicobeheer, de audits door een onafhankelijke derde en de publiek beschikbare informatie.

⁶ Memorie van Toelichting wetsvoorstel Uitvoering verordening 2017/821.

⁷ European Commission, 2014, [Impact Assessment on conflict minerals](#).

- De overheid dient duidelijkheid te verschaffen over de bedrijven die onder de wet vallen. Daarbij is alleen de bedrijfsnaam voldoende. Alleen dan kunnen maatschappelijke organisaties en vakbonden een signaalfunctie spelen bij de handhaving van de wet.
- De jaarrapportages (met een overzicht van opgelegde sancties) die de ILT of het ministerie van Buitenlandse Zaken aan de Europese Commissie stuurt moeten openbaar worden en voldoende details bevatten. Deze rapportages dienen ook in te gaan op het aantal concrete aanwijzingen van derden en de aard van die organisaties en de eventuele noodzaak voor (verbeterde) samenwerking met andere toezichthouders in binnen- en buitenland.

3. Controleer (private) verbeterinitiatieven en IMVO-convenanten

Onder de Europese verordening is het mogelijk om private verbeterinitiatieven voor erkenning voor te leggen aan de Europese Commissie, die beoordeelt of deze initiatieven voldoen aan bepaalde eisen.⁸ Toch zullen bedrijven die aan zulke initiatieven deelnemen niet automatisch aan de wet voldoen, stelt ook de verordening.⁹ Dat is belangrijk, omdat de Europese Commissie die initiatieven alleen beoordeelt op de normen die ze hanteren, en niet op de implementatie en het verbetertraject van het initiatief. In Nederland speelt het convenantenbeleid een belangrijke rol in het verbeteren van de uitvoering van due diligence door bedrijven, met als doel om op specifieke risico's binnen een termijn van 3-5 jaar substantiële stappen van verbetering te bereiken voor groepen die negatieve effecten ervaren en om een gezamenlijke oplossing te bieden voor problemen die bedrijven zelf niet geheel op kunnen lossen.¹⁰ Er zijn twee convenanten die aansluiten bij de doelgroep van de EU-verordening: goud en metaalketens.¹¹ Het MVO Platform moedigt deelname aan deze convenanten aan, maar vooral als *onderdeel* van de naleving van de due diligenceverplichting door bedrijven.¹²

- De overheid dient toe te zien op de kwaliteit van de convenanten en andere (private) verbeterinitiatieven en of ze daadwerkelijk bijdragen aan de naleving van de OESO-richtlijnen, meer specifiek de OESO-mineralenhandreiking.
- De ILT dient erop toe te zien dat individuele bedrijven, los van eventuele deelname aan een convenant of ander samenwerkingsinitiatief, aan de wettelijke verplichtingen voldoen.

4. Zie toe op effectiviteit van de wet en impact ter plaatse

Waar de ILT toeziet op naleving van de wet, dient de overheid toe te zien op effectiviteit en impact van de wetgeving: zorgt de wet ervoor dat de betreffende Nederlandse bedrijven negatieve impacts aanpakken en zo nodig in remedie voorzien? Dragen zij minder bij aan conflicten, de financiering van gewapende groepen en veiligheidstroepen, corruptie en mensenrechtenschendingen? Daarnaast is ook bredere naleving nodig. Veel meer bedrijven dan alleen 3TG-importeurs dienen due diligence uit te voeren. Ook de eindgebruikers van deze conflictmineralen (zoals de van importeurs van halffabricaten en eindproducten) moeten meedoen om het probleem van conflicten en andere mensenrechtenschendingen aan te pakken. Bovendien wordt een deel van het MKB dat onder de wet valt ontzien door het gestelde importvolume. Dit gaat in tegen het principe van due diligence. De maatregelen die een bedrijf dient te nemen om MVO-risico's aan te pakken hangen niet af van de grootte van het bedrijf, maar van de *ernst* van en de *kans* op negatieve impacts. Het MVO Platform pleit voor een brede due diligence-verplichting die een duidelijke norm stelt voor alle bedrijven.

- Zie toe op de effectiviteit van de wetgeving en tref zo nodig aanvullende maatregelen om de impact te vergroten, zoals uitbreiding van het aantal bedrijven dat onder de wet valt.
- De Europese Commissie evalueert uiterlijk op 1 januari 2023 de werking en de doeltreffendheid van de verordening en evalueert de verordening daarna om de drie jaar, inclusief het stimulerend effect en de kosten. Om de impact van de verordening verder te vergroten dient Nederland in 2022 verbetervoorstellen te hebben voorbereid.

Het MVO Platform is een netwerk van 25 Nederlandse maatschappelijke organisaties en vakbonden die pleiten voor een actieve rol van de overheid op MVO.

⁸ Die eisen zijn opgenomen in de [gedelegeerde aanvulling van de verordening](#).

⁹ Artikel 5 van de gelegeerde aanvulling van de verordening en Recital 14 van [de Verordening](#).

¹⁰ SER, 2014, [Advies IMVO-convenanten](#).

¹¹ Ook de convenanten bancaire sector, pensioenfondsen en verzekeringssector en sluiten deels aan als 3TG in hun ketens voorkomt

¹² Zie ook MVO Platform, 2019, [Visie doordachte mix van beleidsmaatregelen](#).